

*„Képtelen vagyok felmondani, amit hat nappal korábban tanultam.
Megpróbálok néhány foszlányt megragadni,
de a mondatok összeütköznek a fejemben,
és a gondolatok belevesznek a homályba.
Mintha a vizet akarnám megfogni, úgy folynak ki az ujjaim között,
és én szomorúan nézem ahogy eltűnnek!”
(Gulbahar Haitivaji)*

A demencia, mint népbetegség

Az Egészségügyi Világszervezet 2015-ben hozott döntése értelmében a demencia népbetegség. Ennek ellenére keveset tudunk róla. Leginkább akkor szerzünk róla információt amikor megjelenik a családban vagy közvetlen környezetünkben. Sok esetben nem vesszük észre a kezdeti jeleket, vagy nem akarjuk észre venni azokat. Elhessegetjük a gondolatát, hogy a tünetek mögött egy betegség állhat. Akkor kezdünk felfigyelni a tünetekre mikor például nem talál vissza édesanyánk a boltból, vagy megkérdezi reggeli után, hogy mikor eszünk? Nehéz szembenézni a tényekkel. Sokszor elfogadhatatlan, hogy az a személy, aki felnevelt bennünket, aki gondoskodott rólunk, aki határozott és önálló volt, most segítségre, támogatásra, felügyeletre szorul. Ahhoz azonban, hogy segíteni tudjunk tudnunk kell, hogy milyen betegség is a demencia.

A demencia egy tünetegyüttes, amelynek a hátterében minden esetben agyi elváltozások állnak. Az orvostudomány fejlődésével növekszik a születéskor átlagosan várható élettartam, így ezzel egyre növekszik a demencia aránya is. Jelenleg 65 éves korban 1% körüli, míg a 85 éves között ez az arány már meghaladja a 30%-ot.

Közvetlen oka lehet az agykéreg legfinomabb idegsejtjeinek a pusztulása, az agyszövet sorvadása, vagy agykérgi sejtek elfajulása.

A Mentális betegségek Diagnosztikai és Statisztikai Kézikönyve szerint, a demencia: a kognitív képességek fokozatosan kialakuló és folyamatos hanyatlása, mely a szociális kapcsolatok és munkaképesség zavarát eredményezi.

A memóriazavar tehát önmagában még nem demencia, de a memóriadeficit szükséges feltétele a demenciának. Ahhoz, hogy a beteget „demensnek” tartsuk, az emlékezés zavara mellé legalább egy tünetnek még társulnia kell a következők közül:

- beszédzavar (afázia),
- megnevezési zavar (agnózia),
- bizonytalanság,
- ügyetlenség a tárgyak használatában (apraxia),
- nehézségek a mindennapi teendők megtervezésében, végrehajtásában.

Legismertebb formája az Alzheimer-kór, de ide tartozik a keringési eredetű (vaszkuláris) demencia, a Pick-betegség (a homlok - és halántéklebények degenerációja), vagy például a Parkinson-kórhoz társuló dementálódás is. Nem ritka a demenciák kevert formákban történő jelentkezése.

A legfontosabb a probléma korai észrevétele és hogy időben orvoshoz forduljon az érintett, vagy környezete. Segítséget adhatnak az idősellátás területén a szociális ellátásokban dolgozó szakemberek is. Az óvatosság és a korai orvoshoz fordulás különösen indokolt azoknál, akik családjában már fordult elő demencia.

Kovács Anett Beáta